

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH CATALANISTA

Any 7.—Núm. 324.—Dissapte 20 de Octubre de 1906

PERIÓDICH CATALANISTA

PORTAVEU DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA Y DEL CENTRE NACIONALISTA CATALÁ

L'obra del Congrés de la Llengua Catalana

Han finit ja les tasques del primer Congrés de la nostra llengua y ab èxit gran-diloquent. Com en moltes altres ocasions desde la nostra Renaixensa ensá, en aquesta s'es probat, fins l'evidencia, la vitalitat positiva del nostre poble dintre'l concert de les nacions redivives. Y, si val a dirho, aquest primer Congrés, mes que tots e's actes precedents revindicatius, ha testimoniurat devant del nostre poble y en presencia dels pobles tots, la forsa y la potencia de l'spirit de la rassa catalana empenyada irresistiblement envers una nova vida. La convicció no pot èsser mes palesa. Els nostres germans de fòra que han vingut a pendre part activa al Congrés, y aquells qui de llunyanes terres germanes y no germanes s'hi son adherits y entusiàsticament han divulgat l'idea d'aquesta Assemblea de la nostra llengua, han afermada d'una manera científica y per milèssima vegada, lo dret que assisteix al poble català al retorn de la nostra positiva y autònoma nacionalitat.

Quèstions de Dret, de Literatura y de Llingüística, profundament estudiades y algunes d'elles dilucidades definitivament, han fet reviure'l nostre pensament nacional. Y aquest pensament nacional apareix a la cara d'Europa, havéntseli retornat la patent que li pertoca.

Ni en somni podía creures ni esperarse tal; decepcions admirables y sorprenents s'han tingut devant del grandios èxit d'aquest Primer Congrès de la Llengua Catalana.

Pessimistes y optimistes han hagut de confessarho, y son esperonantes les esperances concebudes pel fruit que n'abastará la nostra patria, sisquera per lo que toca als estudis filològichs, de que tant atrassats aquí s'estava, y que infundits d'aquí endavant pels qui s'hi llensin, han de promoure una nova generació d'aymants fèrvits de la llengua que, injustament motejada, ha lograt ja cridar l'atenció dels lletrats filòlechcs de les altres nacions, acentuant l'importancia científica devant

Y al acoblar tantes personalitats de fòra s'es fet quelcom mes. La nostra potencialitat de poble robust, actiu, fort, valent, ha desvetllat fondes simpaties als pobles llunyans qui no'ns coneixien, y afermades les relacions, hem crescut en consideració devant d'Europa, lligantnos a hores d'ara ja, estretes relacions y afectes íntims. nas- cudes per obra d'aquest Primer Congrés.

L'ilustre iniciador, Mossèn Alcover, qui ha sigut calurosament aclamat en cada húdels actes, ha dut a Catalunya una obra regeneradora iucalculable, y la Patria, justament agraida, lo compta ja y l'ano-
mena l'*Hesalt de les actes* "llengua

Y per qui fredament y ab reflecció sere-
na consideri la trascendencia que té'l des-
vetllament y'l promoure l'estudi seriós de
la llengua d'un poble, es la cosa més na-
tural ratificarse y ferse ben seva la frase
de l'ilustre professor de l'Universitat de
Pavia, llensada ab calor y entusiasme en la
sessió inaugural del Congrés, de que: *la*
llengua es més poderosa que la mateixa
espasa, car ella penetra y mou tot esperit
may aquesta penetrànta d'una manera tan
profonda.

Glorièmmos, donchs, d'aquest Primer Congrés y donèmne mercès als seus promulgadors y esperèm, satisfets y ample de cor, los ubèrrims fruyts d'una aita senfada.

Convencèm-nos una vegada més que'l catalàns no desmentímay lo geni de la nostra rassa duent a terme felis tot lo que volèm y de la manera que cal als corobles y esperits enlairats y cultes, car d

cultes y molt cultes nos han tractat los estrangers ab motiu del Congrès, devant de la sèrie d'actes que han presenciat, sense que'l més petit incident los hagi deslluït, desamparats y tot del prestigi de la *forsa* que no'ns cal als catalans per obrar.

Aixís es com s'avensa, aixís com se fa feyna y de la bona, aixís es com se reconquisten pam a pam les *terres* perdudes y's guanya la consideració dels forts y la simpatia de tots.

Catalunya, donchs, satisfeta del primer Congrés de la Llengua Catalana, pot y dèu una vegada més cridar un nou ¡Visca Catalunya! ¡Visca la Llengua Catalana!

vida, briu y dalit, coronada de totes les seva possibilitat. Si, tots poden y deuen resplandors, magnificencies, filigranes y verhi de pendre part, tots poden y de sublimitats de l'alta literatura, escorcollada d'arrel, aclarida en tots conceptes y haverhi de contribuir. Cap fill de la patria se'n pot ni se'n enaltida com cap altre del mon per la ciència filològica. haver d'escusar. Moltíssimes coses se cessiten per dur avant, per dur a

Per anar a tot això, per arribar a tot aqueixa obra colossal; gegantina, heroica, hem convocat y celebrèm aquest Congrés, per encendre y ablamar més y més en l'amor d'aqueixa llengua's cors dels qui la parlen, per vèure si logrem que aqueix amor sigui més d'obres que que- jo que un té y pot.

En una paraula, tots los que'n di-
ximadors de la llengua catalana, cal
ho demostrar, no sols de paraula, sinó
les obres. S'es menester replegar lo tr-
de paraules y formes gramaticals de
los segles y de totes les comarques.
Qui és que no'n pot replegar? Donch
replegarne tots! Se necessiten cone-
ments científics fondos per aprofitar,

Per això hem convocat, per això celebrèm aquest Congrés, per convèncer la gent catalana, per ferli tocar ab les mans la necessitat perentoria, la necessitat extrema d'empendre tal estudi ab tota l'extensió y intensitat ab tota la resolució y l'en-

queis ne sòrim, queis affanibl - tots
indispensables!

La qüestió es dur avant, dur a cap,
tre tots, l'obra colossal, l'obra gegant
l'obra heròica de la restauració, reinte-
ció y enaltiment de l'estrenua, de l'ex-
sa, de la dolcíssima, de la gentilíssima
la cent voltes benvolguda y gloriosa l-
gua catalana; l'obra colossal, l'obra geg-
tina, l'obra heròica d'alsar aqueixa l-
gua de la postració, deturpació y escla-
ge hont per malevolenses estranyes y
la cura nostra se veyá reduïda; y no
rarnos ni sossegar fins que la treg-
asseguda en lo seu trono de reyna y
nyora, reynant y senyoretjant com
dins tot el territori que li senyalá la

Tal volta l'obra de la restauració, reintegració y enaltiment d'una llengua no demana, no reclama, no exigeix tot això dels qui pretenen, dels qui's fan grossos de pretenir tal restauració, reintegració y enaltiment? Per això hem convocat y celebrèm aquest Congrés, per dir y repetir dins tot el territori que li senyala la vidència divina.

Per això hem convocat y celebrem aquest Congrés, pera restaurar, pera apera reintegrar la nostra llengua en tot seu primitiu esplendor y també en tot seus drets, honors, prerrogatives y pre-

de bell nou devant los cataláns d'Espanya y Fransa, devant los balears y valencians: —No tenim diccionari ni gramàtica; no tenim més que ensaigs d'aqueixes dues grans obres que la dignitat de tota llengua

reclama. Tenim centnars de coloboradors que'ns repleguen materials per a aqueixes dues obres; tenim més de doscentes mil «cèdules seticogràfiques» y gramaticals replegades; però no hi tenim encara, ni d'un bon tròs, totes les que hem de menester, totes les que pertoquen; cal replegar-ne moltíssimes més; cal ferne tal replegada dins totes les comarques hont parlen català.

Dins algunes ja està feta; dins altres s'està fent; però n'hi ha una pila ahont ni s'és comensada. Es precis dirho ben clar y ben fort: són moltes encara les comarques, no parlèm de Valencia, les Balears y'l Rosselló, sinó de la mateixa Catalunya espanyola, hont no hi tenim casi cap colaborador, hont no s'hi és comensada la replega del vocabulari ni de les formes grammaticals. Fills de la patria, com volèu que's fassin lo diccionari y la gramàtica si no'ns vé'l vocabulari y les formes grammaticals de totes les comarques? Y com han de venir, si ningú's cuida de replegarles?

garlesr
Qui les ha de replegar? Los de fòra casa?
los extranys? los qui no la parlen la nostra llengua, ni la coneixen, ni'ls interessa? Qui'ls ha de replegar, fills de la Patria, si no ho feu vosaltres? Per això hem convocat per això celebrèm aquest Congrés, per veure si joarèm que tots los qui's
Senyors y companys:
Jo no podia desatendre l'honrosa tació del president de l'Atenèu de Barri, pera que vos diguera quelcom a ta nit. Però, que puch dirvos que va teressi? Soch home de sentiments fortes, però de paraules curtes. Temo se molestar als que m'escullen.

per veure si logrem que tots los qui's diuen amadors de la nostra llengua, se resolguin d'una vegada a donar-se les mans, a fer tots un còs per promoure per tot arreu, per dur avant, per dur a terme la restauració, reintegració y enaltiment molestar als que m'escolten.

Voléu que vos digui l'impressió que fet jo grandiós Congrès Internacional Llengua Catalana? Vos ho diré. No de cansarvos: en dèu minuts ne prou.

de la llengua catalana, treballant cadascú segons totes les seves forces, segons tota la *Lo Rat-Penat*, de Valencia, con de la nostra llengua materna, ha

vindre en aquest Congrés, y pera representarlo buscar persona que vos fosa grata. Pensà que jo he estat sempre, allà baix, gran amich de Catalunya, y que com a tal me coneixeu. Me feu, per això, la comanda: no sé si encertà.

Pera mí eixa comanda era molt salagueira; més tenia una gran dificultat. Puch aplicarme aquelles sagrades paraules: *Spiritus promptum est, caro autem infirma.* Los anys m'han lesionat lo sentit que s'ha més falta en les assamblees que deliberen y jutgen. Jo no podía oir lo que aquí parlareu. Malgrat eixa rahó, s'empenyaren en que vinguera, y vinguí a fer acte de presencia y d'adhesió, afrontant lo perill d'encontrarme en situació violenta, y potser una mica ridícula.

Jo tindré que aguardar a que se publique'l llibre del Congrés, pera enterarme de lo que ha fet. Però m'he enterat d'algo, que és pera mi molt satisfactori. He oit algo que tots han escoltat y han entès, fins los més sorts, fins aquells sorts de la pitjor classe, que són los que no volen oir, los que no volen entendre. He oit les tronades de picaments de mans, d'aplausos, d'acclamationes, ab les quals, un públic numerosíssim, acullia y consagrava les manifestacions del Congrés. Y això, en mon sentir, és molt important. Es la part popular, la part patriòtica, no vull dir la part política, d'esta gran festa de la llengua catalana.

L'estudi filològich, lexicogràfic, grammatical d'esta llengua, que perseguixen ab tant d'entusiasme lo doctor Alcover, mai prou alabat, y's demés iniciadors del Congrés, nos interessa als lletrats y als escriptors, no pot reunir tres mil congressistes. Los resultats d'eixos estudis han d'aplaudirlos los que a ells estan consagrats; però no poden promoure les tempestes d'entusiastes que jo he presenciat. Vol dir que aquest Congrés, a part de sa importancia tècnica, ha tingut una altra importancia, no buscada manyosament, sinó espontàniament esclatada: la de l'amor del poble català a sa llengua propria, la de sa ferma decisió a conservarla, a conrearla y a perfeccionarla.

He comprès bé, encara que estich sord? Puig, no'n parlèm més, y entenguen aquells altres sords, que abans calificava dels pitjors de tots.

Ara, pera despedida, vos contaré un ensoñi que tingui allá dalt, al Tibidabo. Quan tením una gran satisfacció, que'n omplí el cor, sentím lo desitj de que's renove. Jo pensava: tornaré a n'aquesta gloriosa muntanya, l'Olimpe de Catalunya, en tan grata ocasió com la d'avuy? Y per ditxosa coincidència, un amich, vis president de la Societat «El Tibidabo», me deya que havia proposat a la Diputació provincial se construís allá, en lo més alt, en lo mateix cim, lo monument que està acordat dedicar a l'autor de «L'Atlàntida». Y llavors tingui l'insomni que us dich. Vaig somniar que tots los ahir congregats estavem allí altre volta, mirant cap a munt, mirant cap al cel, y que sobre sa blavor lluminosa, banyada pels raigs del sol, apareixia la figura elorificada de l'estatua de mossèn Cinto, com l'emblema y com la flor del magnífich renaixement català.

Pochs anys me queden de vida, encara que l'allargui la voluntat de Deu, però'l deute de Catalunya al primer de ses poetes és molt gran, lo pago és ja urgent; les forces de Barcelona, poderosíssimes; sa voluntat, major. Jo no desconfio de que's cumplirà mon insomni.

Vosaltres dirieu si m'enganyo.

SOLIDARITAT CATALANA

Nos plau registrar los següents documents expeditos ab motiu de l'aplech de la protesta:

Circular

Passada ja l'època, en que la desbandada d'estuejadors fa casi impossible la celebració d'actes de cap mena y en la que's difícil fixar l'atenció pública, s'ha reunit la Comissió de Solidaritat Catalana y ha acordat per unanimitat comensar una campanya activa d'opinió que aixequi al coneixement dels Poders Públics les aspiracions de Catalunya, y una protesta de la justicia escarnida, del Dret conculturat y de la llibertat despreciada, fixant al mateix temps l'orientació d'aquest moviment entusiasta que's va extenent arrèu d'Espanya y crida l'atenció dels homes més eminents de l'estranger.

Aquesta campanya, pera ésser de resultats profitosos necessita una gradació estudiada y unes conclusions clares y concretes: com no pot tenir més armes que l'esclat de l'opinió pública y la veu dels

verdaders representants del País al parlament apoyantse en ella es precis ordenarla, disciplinarla, concretarla. A n'aquest objecte, la Comissió de Solidaritat Catalana ha acordat fer present a les entusiastes entitats que teuen anunciat mitins de propaganda pera despòs del dia 14, la conveniència de suspèndrelos, dedicant totes les forces y totes les iniciatives a secundar la campanya concreta que va a començar-se ab un mitin monstru que se celebrarà a Barcelona'l diumenge 21, en lloc y hora que s'anunciarà oportunament.

Aquest mitin tindrà per objecte:

Demantar a les minories republicana, catalanista, tradicionalista y integrista, que considerant indispensable una forta campanya pera defensar los interessos del país y restaurar lo Dret escarnit, tornin al Parlament.

Demantar la derogació de la llei de jurisdiccions, valente pera conseguirla de tots los medis parlamentaris més extrems y una ampla amnistia que restableixi l'imperi del dret pertorbat tant per les causes que la generaren com per les conseqüències que han produït.

La Comissió de Solidaritat espera que Catalunya respondrà a la seva crida y que l'acte del dia 21 serà digne de la causa y dels patricis que sapiguérem admirar al mòn en la gran festa d'Homenatge de Solidaritat Catalana. Així, aquesta comissió espera del patriotisme d'eixa entitat que comensarà desseguida a fer propaganda a favor del gran mitin que s'organisa; que s'hi anirà y que no solzament hi enviarà representació, sino que procurarà l'assistència del major número de ciutadans.

Del ressò que tingui aquest acte ne depèn la campanya parlamentaria, la llibertat de germàns nostres, la pau dels espírits y'l pervenir de Catalunya.

Barcelona 10 de Octubre 1906.—Joseph Roca y Roca.—Francesch Cambó.—Miquel Junyent.—Joseph M. Vallés y Ribot.—Domingo Martí Juliá.—Jaume Carner.—Pere Rahola y Molinas.

Ciutadans:

Han corregut veus per Barcelona, y la premsa s'ha fet ressò d'aquestes veus, de què'l diumenge vinent ha d'ésser pertorbat l'orde en lo meeting a que la Solidaritat Catalana té convocat al poble de Catalunya.

Nosaltres, plens de tolerància y respecte per les manifestacions agenes, plens de sentiments de germanor pera tots los homes de bona voluntat, orgullosos de la cultura y gelosos del bon nom de Barcelona, no podèm ni volèm creure que hi hagi ningú cepás de tenir l'intent de pertorbar l'exercici del dret que solemnement y a la llum del dia ha d'exercir Catalunya, reclamant la derogació de la Lley de Jurisdiccions y la concessió d'una ampla y reparadora amnistia, aspiracions una y altra que a tots los catalans interessen y agermanen.

No'l podèm, ni volèm crèurel lo rumor que ofén a la dignitat y al bon nom de Barcelona. No ho consentirà may aquesta ciutat que s'esborri ni s'enteli per un moment lo recor d'aquella mostra sobiranana d'alta cultura y serena tolerància que va donar lo dia 20 de maig y que ns va posar al nivell dels pobles que van al devant en lo camí del progrès y de l'educació cívica.

Ben convensuts d'això, nos dirigim avuy al poble de Barcelona demandantli què'l diumenge vinent, repetint aquell exemple memorable, dongui una nova mostra del seu alt civisme, concorreguent, ab entusiasme serè, ab fermesa tranquila y noble, a la pràctica d'un dels més sagrats dels drets individuals: a l'expressió de la que és avuy voluntat de tot un poble.

¡Ciutadans!

Assistiu tots al meetinch del diumenge ab la ferma convicció de que compliu un dever de patriotisme, y ab la satisfacció serena y tranquila de que vetllé per la dignitat de Barcelona.

No donèu cap pretext a que's pertorbi l'orde, y si algú'l pertorbés, detinguèulo y entreguèulo als agents de l'autoritat, que's vegi que's ciutadans de Barcelona són los mellors guardadors de la pau y del bon nom de Catalunya.

Barcelona, 18 d'octubre de 1906.

Joseph Roca y Roca, Francesch Cambó, Miquel Junyent, Joseph María Vallés y Ribot, Domingo Martí Juliá, Jaume Carner, Amadeu Hurtado, Pere Rahola y Molinas, Dueh de Solferino, Marqués de Camps, Raimond d'Abadal, Albert Rusiñol, Emili Junoy, Eusebi Carominas, Francisco Albó y Martí, Frederich Rahola, Ignasi Girona, Joaquim Salvatella, Joseph Bertrán y Misutí, Trinitat Rius y Torres, Leonci Soler y March, Joseph Zueta y Gomis.

Instruccions al públich

A si de que l'acte que's celebrarà'l diumenge a les Arenes de Barcelona, siga una nova manifestació de la cultura probada d'aquest poble y regni l'orde més perfecte, la Comissió de Solidaritat catalana's permet fer les següents observacions que espera serán ateses com ho foren les del 20 de Maig de grata memòria.

La porta de la piazza s'obrirà a dos quarts de deu. Lo pòlicon, un cop a la piazza, deurà pendre la direcció de la mà esquerra o la de l'entrada al redondel, que s'obre devant de la porta principal.

A la dreta hi haurà l'entrada reservada als delegats que presentin ofici o papereta especial. Aquests tindrán lloc en lo *tendido*.

Se prohibeix traspasar les tanques: los contraventors serán pòsats a disposició de l'autoritat.

Se prega al públich que no dongui crits de cap mena, ni durant lo miting ni a la sortida. Lo respecte a les idees agenes imposta com en la manifestació del 20 de maig, l'abstenció de visques! ni altres demonstracions més que les d'aplaudir.

Lo miting comensarà a les onze en punt y acabarà abans de dos quarts d'una.

Si qualsevol concurrent proferis crits o protestes fassis clar al seu voltant: així quedará exposat a la vergonya pública y's encarregats de l'orde podrán compirlo lo seu comès.

Una vegada acabat lo miting, procurarà sortir de la piazza sense detenirish, ni als seus voltants, ni donar crits, ni cantar himnes, ni cansons de cap mena, desistent de tota manifestació pública.

Lo gran acte de l'Homenatge del 20 de Maig, fou una manifestació de cultura de aquest poble, que's precis repetir.

Los tramvies de la General, omnibus y cotxes particulars prestarán servei extraordinari desde la piazza de Catalunya, passeig de Colón y piazza de Sant Agustí (carrer de l'Hospital), a les Arenes.

Tota la localitat, excepte'l recinte reservat y's sis palcos de la presidència queden a la disposició del públich.

Los oradors

Parlarán en el grandios Aplech de la Protesta, els senyors Roca y Roca, Junyent, Martí y Juliá, Cambó y Vallés y Ribot, personificant l'opinió catalana, y'l senyor Rusiñol, Junoy y Salvatella en nom dels diputats de Catalunya.

De primer, els oradors designats per la Comissió de Solidaritat, pera parlar com a expressió de les varies modalitats del pensament català, eren els senyors Roca, Junyent, Cambó, Vallés y Ribot y Carner, més havent esment el senyor Carner de que no tenia assenyalat torn el representant de l'Unió Catalanista, oferí'l que se li havia designat al doctor Martí y Juliá, president d'aquesta entitat.

Octubre

Los dies rufols, los dies místichs, los dies de tardor son arribats. Lo cel comença a taparse d'atapaides y caprichos doncs que corren una darrera ronda en jogassades nines, com pardas que paytan.

Pels camps, la quietut s'es feta sobiranana. Pels pobles, s'es callat lo murmur de les vesprades d'istiu, les vesprades alegres. Per les ciutats, veurà brillar en les cantonades la llum esgrogueïda d'un fanalet ab blè d'oli. Sentada vora la llum, la tradicional castanyera, herald de la tardor, aguayta èstaca lo pas seriós de la gent que vé y vá. De tant en tant, s'ou lo soroll d'un cotxe que d'ú als teatres a homes y dones, o s'igan senyors, senyores y senyoretas que poden anar en cotxe. La castanyera, arrupida y ben abrigada ab un modador de llana doble pel cós, com no té gayre feyna, filosofia. No fa filosofia, ni'n sap fer; filosofia entre sí y tot quant va pensar ella, ella mateixa s'ho va creyent y ella mateixa s'ho va negant. Lo que creu qui sap s'hi ho veurà complert; lo que no creu, massa que ho té de tocar y sofrir!

Veyam que filosofa:

—Avuy—diu ella—he compratres quartans de castanyes y m'han costat dues pessetes. Gasto ben bé ab oli y llenya deu centims. Pera trèurem un jornalet que ja m'acontentaria que fós d'una pesseta diaria, hauria de vendrer tots tres quartans donant per cinch centims set o vuit castanyes. Ahir me'n van quedar més de cent, que era tot lo negoci que podia fer. Si les torno a courier, la gent coneixerà que són d'ahir y perdré la parroquia y si me les menjó o les dono ho perdo tot.

Veyam que filosofa:

—Avuy—diu ella—he compratres quartans de castanyes y m'han costat dues pessetes. Gasto ben bé ab oli y llenya deu centims. Pera trèurem un jornalet que ja m'acontentaria que fós d'una pesseta diaria, hauria de vendrer tots tres quartans donant per cinch centims set o vuit castanyes. Ahir me'n van quedar més de cent, que era tot lo negoci que podia fer. Si les torno a courier, la gent coneixerà que són d'ahir y perdré la parroquia y si me les menjó o les dono ho perdo tot.

Ves, y tan senzill que s'óra vèndreles totes—ya dient.

Ben bé haurà passat per ma vista aquela nit, més de tres centes personnes. Si de me comprés cinch centims de castanyes, me consideraria ben contenta, donchs al jornalet que sempre es bò per ajudar a la família. Però, cá, la gent passa depressa, seria, sense una mirada per la castanyera, sense pensar ningú que aquella dóna assentada, mira a tots ab ulls de bondat, confiada que anirà a comprarli castanyes: espera, confia... però no hi creu ab tot això; prou sap que no n'hi compran sinó ls noys y les minyones del veïnat.

La gent que passa depressa té altres quimeres y a la fi, com la castanyera, va comptant negocis que ha fet; beneficis que voldría fer; va comptant ambicions y més ambicions que, com la castanyera, no passen de ser ilusions de la vida, que dela mateixa manera que nos les anèm forjant a gracienc, se dissipen y moren, sense arribar a gaudirles. Es la filosofia de la castanyera y la de tots. Es la filosofia eterna.

**

Fugíu, volèu depressa auells; despeteu, amaguèuse aviat conills y llebres. Los vostres eterns perseguidors vos buscan. Perdiu, ja cal que t'arropeixis ben plana si no vols morir; no't belluguis pas o sinó seràs cassada.

Pobres besties! Vosaltres, los alegres animalons indefensos que no feu sinó embellar la naturalesa ab vostres cànichs dolsos y melangiosos, ab vostres refilalls y cant dels auells, heu de sofrir lo jou de l'esclavitut de quèls homes renegan o'l martiri de la mort de la que ells mostran sentir horror.

¡Qué's hi heu fet vosaltres, estimats auells, pera que vos maltractin així! Miréu com ab les escopetes a punt pujan los comellars y's cingles; miréu com gosan tirant a l'aire veient com cayeu ferides. Miréu allà ab quines manyes vos atrapan; al vol, ab teles, ab bassetes d'aigua, ab besch, ab lloses, ab cent armes que l'enginy de l'home's val pera que inocentes, siguèu víctimes de llurs aficions. ¡Quienes aficions més piadoses!

Diguèmloshi a aquests que vos prenen y vos matan, que què foren los camps sense'l xiuxiueix vostre, que s'óra la naturalesa sense la poesia, los immensos dolls de poesia que aneu a cercar en les regions altes, pera dúrnoses a nosaltres tan pures y belles com les heu apreses.

Fugíu, volèu rossinyols, cadernes, aloses y pinsans, fugíu, volèu pels aires ahont los trèts no hi arribin; canteu pels aires, no més; arribeu fins a la celestia y feu chor ab los serafins, los homes d'aquí, los homes que per la primavera y l'isti uos oeixen agradosos, de's homes lliures, los homes caritatis, tan bon punt son arribats los primers frets, los primers aires tardorencs, se'l glassa'l cor y no senten ni'l ecos llunyans de vostres cants, ni'l vostres himnes de lliberat esplendorosa, ni'l vostres brindis de vida plena: no tenen res. Se'l glassa'l cor seu y vostra mestre, sempre jolíu y ditzós, semtan rioler, sempre tan alegre.

Vosaltres conills y llebres, los prosaichs animalons lliures, sou també envejats pels homes y moríu en lo bò de vostres corredisses, però vosaltres, conills y llebres, sou carn, que si no es necessitada, es de bon tastar.

Vostre prosa es com la de tots los demés animals que no més serviu que pera engreixar als demés. Són les fruytes pera la vida y com a fruytes heu de morir trossejats. Jo vos compadesch perquè són animalons lliures y indefensos y no feu cap mal a ningú.

Correu, donchs, amaguèuse sota terra sinó volèu morir, que tots vos perseguiden, los homes y's gossos. Los homes per vostres carns; los gossos per vostres ossos. Teniu dos enemichs ben terribles.

Les vesprades de tardor animen les de la família. En torn la taula, sota la llum artificiosa, la familia catalana, després del sopar, en amistosa conversa, compta les hores ab la lectura de bells trossos de literatura de la terra, quan no ab rondalles que fan esglayar lo cor dels infantons que les ouen silenciosos.

Altres vespres, la música y'l cant endosen agradosament l'estada. La lect

ESTACIO CLIMATOLÓGICA

**ESPLUGA
DE FRANCOLI**

Quatre trens diaris.—Iglesia de l'Establiment.—Telegraf

Grans reformes, com son, plantacions, passeigs, clavegueres, decoració y moblatje d'algunes habitacions, servey nou de cotxes, etz. etz.—Se poden fer moltes excursions.
Banys y Aigües ferroes, radioactivas.—Estació del Ferrocarril de Lleida a Tarragona.

GRAN HOTEL VILLA ENGRACIA

Establiment de primer ordre. ◊ Obert tot l'any. ◊ Xalets y habitacions amoblades y de tots preus.

Aquestes aigües ferro-manganoses no tenen rival per regularizar les épques menstruals. Curan la cloroanemia, debilitat general, dispepsia, etz.

Pera informes y lloguer de Xalets: Plassa de Catalunya, 4, primer, 1.ª, BARCELONA

Les vesprades de tardor són les més doloses en la llar de cada família, donchs mentre un aire humit que's fica als ossos passa amoinós per fòra, un aire de satisfacció que omplena a tota la família, va respirant per dintre, un aire de repòs y tranquilitat, de pau benefactora, que fa olvidar per curtes hores, les penes y angunes de la vida del treball pesarós y quièmrich.

BERNABÉ MARTÍ Y BOFARULL.

Tarragona 20 Octubre 1905.

NOVES

SUSCRIPCIÓ

POPULAR Y VOLUNTARIA PERA LA SENYERA

DE L'«ORFEÓ TARRONÍ».

PREMIADA EN LO CONCURS LOCAL

Pessetas

Suma anterior de la llista d'homes	380'00
Joseph Anguela.....	2'50
Un protector de la Senyera.....	25
Salvador Alimbau Estil-les.....	2
J. M.	5
Manel Lozano	2'50
Total.....	417'00
(Seguirà).	

La Comissió del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana ha publicat un elegant y artístich diploma recordatori del Congrés que podrán obtindrer tots los congressistes efectius, mitjansant un petit import y la presentació del carnet ab lo número corresponent.

Hem tingut ocasió de veuren alguns d'aquests diplomes y ab tota franquesa hem de dir que son de forsa gust artístich.

Lo miting monstre anomenat *L'aplech de la protesta* que demá se celebrará a les arenes de Barcelona, serà un acte grandiosissim que de ben segú portará com a conseqüencia un gran fet que Catalunya veuria ab joia y ab Catalunya, tots los pobles aymants de la llibertat.

Lo mitin de demá, de Solidaritat Catalana revestirà d'entusiasme, d'autoritat y de forsa als representants catalans a les Corts, pera que'n nom de nostre terra, en nom de les aspiracions de tota la gent que mira endavant, en nom del sentit comú y de tot un poble vigorós, demani la derogació de la mal anomenada llei de jurisdiccions, eixa llei funesta, pensada y dictada contra els catalans, y la llibertat pera'l periodistes y demés ciutadans honrats presos que la sofreixen.

Convé que'l gobern tinguin seny y oeixin la veu de Catalunya tota... allunyan quimeres y suposicions tontes que no son ni estan en l'ànim dels catalans. Si'l gobern no volen oir lo clam de nos tres queixes, pitjor per ells, donchs allavores manifestarà una vegada mes que son ells y ningú mes que ells los que tenen l'afany d'enmaranyar la cosa y que aquí los unichs enemichs de la Patria son ells.

Tarragona y's catalanistes habitants de nostra ciutat s'adhereixen de tot cor al *aplech de la protesta*, y malgrat l'haver d'assistir al miting de La Riera, hi tindrán la deguda representació.

Es grosissim l'entusiasme que reyna a La Riera ab motiu del mitin catalanista que tindrà lloc demá, diumenge, a les tres de la tarde, en la plassa de la vila.

Los entusiastes companys nostres de La Riera han fet durant tota la setmana multa

propaganda pels pobles veïns y sabém de cert que aquells pensan assistirhi a colles.

Demà'l matí, sortirán cap a La Riera los tarragonins pera esperar als de Barcelona, y al mitj dia, un bon aplèch d'amichs nostres se dirigirán al esmentat poble ab tartanes y coxes que tenen ja encarregats.

L'acte promet tindrer molta ressonancia.

Destinat a ne'ls fabricants de farines de aquesta plassa senyors Mangrané y fills de Guix, ha portat a n'aquest port un cargament de blat procedent de Braila (Danubi), lo vapor grec «Principesa Sophia», haventse comensatahir la descarga de l'esmentat gra.

Passen ja d'un centenar les matrícules fets pera les classes estableties per l'Atenèu de Tarragona.

Aquesta setimana quedaran ja enlestides y a punt de rebre als deixebles totes les aules, y es també probable que'l prop viuent diumenge quedí tancada la matrícula.

L'Atenèu de Tarragona conseguirà ab les classes un èxit gran.

Es ben veritat allò de que a qui Déu vol perdre, primer li lleva'l seny.

Com si l'entusiasme dels bons catalans no estés prou excitat per les malifetes del govern central, pels empressonaments y condemnes d'honorats ciutadans, per l'èxit sorollós del Congrés de la Llengua Catalana y per la marxa triomfant del moviment de Solidaritat, uns illosos, uns boigs, uns inconscients botaren foch l'altre dia a les corones depositades demunt de l'estàtua del gran Conceller En Rafel de Casanova.

L'indignació que això promogué a Barcelona y en tot Catalunya, s'ha traduit en una sèrie d'actes patriòtics coprenedors. L'estàtua d'En Casanova torna ja a estar coberta de flors y llorers, prova inequívoca de la veneració que sentim tots per la llibertat de la terra.

Hi ha que agrair a tpta aquesta colla de descastats o d'ingrats les ofenses que fan a Catalunya. Tant com més la volen enfonsar, mes la revisan y ageganten.

La companyia dramàtica de l'Atenèu de Tarragona que actua en lo Teatre Principal té en estudi pera posarles molt aviat les magnífiques obres no representades encara a Tarragona «Les Garses» de l'Ignasi Iglesias, y «Bona Gent» d'En Santiago Rosiñol, abdues estrenades la temporada passada a Barcelona ab grandios succés.

Han sigut en gran nombre'l tarragonins que han acudit al Congrés Internacional de la Llengua Catalana, havent ja retornat casi tots plens d'entusiasme per la grandiositat y magnificencia que ha revestit aquest aconteixement capdal del nostre moviment de reivindicació.

Convalecencies.—Ovi Lecitina Giol.

La companyia contractada per'l «Atenèu de Tarragona» y que vé actuant en lo Teatre Principal d'aquesta ciutat, segueix la seva campanya ab gran lluïment.

Les funcions dels diumenges se comptén per plens y's dijous y demés dies de funció l'hermosa platea del Teatre presenta brillantissim aspecte, donchs en pals y butaques s'hi encabeixen les més distingides famílies tarragonines.

La companyia del senyor Guitart, s'esforça en complaire a la concurrencia tant, que desde'l comensament ab prou feynes s'han repetit les obres posades en escena, y'l públic premia ab aplaudiments entusiastes y merescuts aquesta treballosa tasca. Diguio sinò l'èxit que obtingué «La flor de lli» y «Don Gonzalo o l'or-

gull del gech», obres que s'han representat aquesta darrera setmana.

Pera demà diumenge s'anuncien, a la tarda'l magnífich drama d'En Pitarrà «Lliri d'aigua» y a la nit lo bonich drama «Lo ferrer de tall.»

No cal dir que hi haurà dos plens.

—Neurastenia.—Neurostègeno Sugrañes.

S'ns diu que en la darrera sessió de la Diputació Provincial, un senyor diputat va tenir lo mal gust de manifestar que no creya utilizable la llengua catalana pels actes oficials de la corporació, ja que'l nostre dialecto, era sols propi pera que l'utilisessin les criades (paraules textuals.)

Tenim la seguretat de que aquest senyor dèu ser algú esdevingut que's dèu haver enriquit fent de recaudador de contribucions o altre ofici semblant pera'l qual no's necessita ser acadèmich. Potser l'home s'haurà fiscat en que la Diputació tot parlant en castellà deixa morir de fam a les dides y criatures que té encomendades, y d'això n'ha tret tan estupenda conseqüència.

Sabíem que a la Diputació hi havia homes richs; però ignoravem que a cap dels seus individus se's hi poguessin aplicar les tres erres. Sempre es bò anarse entenant.

Segons llegim en un periòdich de Barcelona la Comissió nomenada per l'Ajuntament d'aquesta ciutat pera promoure la visita de forasters y turistes, en la seva darrera reunio, va pendrer entre altres acorts lo de gestionar de les companyies de navegació que en los viatges que realisen los seus vapors a l'Estrèm Orient, fassin escala en los ports de Barcelona y Tarragona.

Com no hem vista reproduïda aquesta notícia en cap dels periòdichs locals, nos hem fet eco, pera que les entitats tarragonines més directament interessades en aquestes qüestions ne prenguin nota y fassin per la seva part alguna gestió.

Subasta d'un caball.—Se farà avuy, a les nou en punt del matí, a la clínica del Veterinari D. Salvador Martí, rambla de Sant Carles, núm. 24. Lo caball es de la Societat Mútua de Segurs de caballerías «L'Agrícola» d'aquesta ciutat. L'acte será públich, poguent concorrer al mateix los senyors associats y's que no ho siguin.

Sembla que la construcció d'un edifici digne de l'importància que tenen lo Musèu y la Biblioteca de Tarragona serà aviat un fet.

La Diputació Provincial y l'Ajuntament en llurs darreras sessions han votat per uns quants anys la subvenció de tres mil pessetes ab aital fi. Ajuntanthi, donchs, l'important cantitat que l'Arqueològica destina a n'aquest projecte y's donatius particulars que's tenen oferts y's poden conseguir, no seria gens difícil que les obres comensessin dintre de poch.

No cal dir que tindrèm al corrent als nostres lectors de lo que hi hagi sobre tan important assumpto, y que hem de fer per la nostra part tot lo que poguem, pera que sia una realitat un projecte que tant honoraria a Tarragona si's portés a la pràctica.

Funció de riure es la que se celebrara demà diumenge, en la simpàtica societat Centre Català. Se posarán en escena's divertits jugets «A ca'l callista» y «A pel y a rapel», representantse també la diversa comèdia del festiu escriptor C. Gumà, que porta per títol «Jesus María y Josep!».

Augurém un plè a la tan aixerida societat.

COSTUMS TARRAGONINES

Darreras obras de

D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL

HERÈU Y CABALÉ..... Preu: 2 ptas.
MONTSERRAT..... » 3 »

Se venen en l'estampa d'en Francesch Sugrañes.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

Ibarra y C.ª de Sevilla

Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marin Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastiá, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Haute y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 21 d'Octubre lo vapor Cabo S. Vicente, son capitá T. Garrastazu, admeten càrrega y passatgers pera'l citats ports, Lo despatxa son consignatari D. Marián Pérez.

Donya Carme Figuerola

VIUDA DE PERPIÑÀ

ESPECIALISTA EN PARTS

Ex-alumna de l'Hospital de Santa Creu, de Barcelona, ab dos anys de pràctica en dit benèfic establiment, ofereix sos serveys.

Rambla de Sant Joan, 56, entrassol

VINS, OLIS, VINAGRES

(Cullita particular de casa Batlle)

Despatx: Caballers, 6, baixos.

Venda a la menuda

Servey a domicili

TARJETAS DE VISITA

Impremta Sugrañes

EMULSIÓN NADAL UNICA con 80 por 100 aceite bacalao 1., glicerofosfatos, hipofosfites, química, estimulante, tónico-nutritivo. Niños, viejos; consumo, convalecencias, embarazo, lactancia;tos, tisis, erucrufias, linfatismo, rachitis, anemia, diabetes, gota, dolores, nervios. Análisis Drs. Bonet y Codina, aprobación Colegios Médicos y Farmacéuticos. —Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

JERÉME HIPOFOSFITOS NADAL con Neurostina. Tónico, reconstituyente, estimulante. Hipofosfites de cal, neurostina (fósforo orgánico). Anemia cerebral, enfermedades medulares; acelerar digestión, productos escogidos. —Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

DISPONIBLE

**NEURASTENIES
clorosis,
debilitat general,
anemia**

se curen radicalment ab l'ús del
NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
EN TOTES LES FARMACIES

Disponible

Sastrería y Camisería d'en

VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastrería, Camisería y Corbateria.

DEPÓSIT d'ornaments religiosos dels **Fills de Miquel Gusi**, de Barcelona.

DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa **L. Trinchet**. Especialitat en los de teula y copa.

Se confeccionen tota mena de trajes y pesses pera senyors eclesiástichs.

Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

DR. SASTRE Y MARQUÉS
HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastilles calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.
VI d'ostres del Dr. Sastre y Marqués, lo millor dels tònicos.
Sucre vermifruix del Dr. Sastre y Marqués, preciós remey pera espulsar los cuchs.
Essència febrífuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febres.

Dentícinia del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillosos de la dentició.

Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest preciós remey, s'eviten totes sas malalties.

Per a tenyir lo cabell no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

AYGUA NAF SERRA

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigus de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota prova al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, que ni Rafael ni Murillo los podrían fer melló, aproposit per regalos; causan gran admiració. Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totes menes que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26.—Comte de Rius, 26.—TARRAGONA

Tallers d'Arts Sumptuaries

FRANCISCO CASANOVAS

SUCCESSOR DE FÉLIX RIBAS

Carretera de Castelló.—TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuaries.

Projectes y presupostos detallats de les obres que ho requereixin.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció: Carrer Méndez Núñez 6, baixos.
Administració: Rambla de St. Joan, 39. Llibreria y Centre de suscripcions de D. Sadurní Ginesta.

Preus de suscripció

Tarragona, trimestre.....	1'50 pta.
Fora.....	1'50 "
Extranjer.....	2'0 "
Número d'avuy.....	0'15 "

De venda en lo local de l'Associació Catalana, carrer de Méndez Núñez, 6 y en la esmentada Llibreria.

Anunci a preus redunts

EXQUITIS XACOLATES
de la casa

TUPINKAMBÁ

Unic Representant a Tarragona y sa Comarca
En Joan Roset Sabaté.—Pastisseria
Carrer de l'Unió, núm. 19.—Tarragona

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la flor tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.
A l'engrés importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus
A la menuda Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demantar AYGUA NAF SERRA

Serveys de la Companyia Trasatlàntica

Linia de Cuba y Méjico.—Lo dia 17 de Octubre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña lo vapor

ALFONSO XIII

directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirmé y Pacífic ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Linia de Nova-York, Cuba y Méjico.—Lo dia 26 d'octubre sortirà de Barcelona, lo 28 de Málaga y'l 30 de Cádiz, lo vapor

MONTEVIDEO

directament pera Nova York, Habana y Vera cruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admet passatge pera Puerto Plata

trasbord a Habana.

Linia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de novembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor

ANTONIO LOPEZ

directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, d'ahont surten lo 12 de cada mes pera Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admeten passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferrocarril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacific, pera quals ports admets passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També càrrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Camana ab trasbord a Puerto Cabello, y pera Trinitat, ab trasbord a Curaçao.

Linia de Filipinas.—Lo dia 10 de novembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas, lo vapor

ALICANTE

directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint pera trasbord los ports de la costa Oriental d'Africa, de l'India, Iava, Sumatra, China, Japó y Australia.

Linia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de novembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor

P. DE SATRUSTEGUI

directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Linia de Canàries.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, lo 18 de Valencia, lo 19 de Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor

M. L. VILLAVERDE

directament pera Tanger, Casablanca, Mazagão, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife y Santa Cruz de la Palma, retornant a Santa Cruz de Tenerife pera emprendre lo viatge de torn, fent las escalas de Las Palmas, Cádiz, Alacant, Valencia y Barcelona.

Linia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor

SAN FRANCISCO

pera Fernando Poo, ab escalas a Casablanca, Mazagão y altres ports de la costa Occidental, d'Africa y Golf de Guinea.

Linia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dijous, dimecres y divendres. Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissaptes.

Aquests vapors admets càrrega en las condicions més favorables y passatges, a quins la Companyia dóna allotjament molt cómodo y tracte esmerit, com ha acreditat en son dilat servey. Rebaixas a familiars. Preus convencionals pera camarots de luxe. Rebaixas pera passatges d'anada y tornada. També s'admet càrrega y s'expènen passatges pera tots los ports del món servits per líneas regulars. La empresa pot assegurar las mercaderías que s'embarquin en los seus vapors.

AVIS IMPORTANT.—Rebaixa en los nòbits d'exportació.—La Companyia fa rebaixas de 30 per 100 en los nòbits de determinats articles, ab arreglos a lo estableit en la R. O. del Ministeri d'Agricultura, Industria y Comers y Òbras Públicas de 14 Abril de 1904, publicat a la Gaceta del dia 22 del mateix mes.

Serves comercials.—La secció que d'aquests serveys té establet la Companyia, s'encarrega de treballar a Ultramar los Mòstraris que li siguin entregats y de la colocació dels articles, qual vendrà, com ensaig, desitgen fer los Exportadors.

Per a més informes dirigir-se a son agent

D. EMILI BORRÀS